

તંત્રી લેખ.....

રાતા સમુદ્ર ક્ષેત્રની કટોકટી અને વેપાર લોજિસ્ટિક્સ પર અસરની સમીક્ષા કરાશે

ઈરાન સમર્થિત યમનના હુંચી બળવાળોએ લાલ સમુદ્રના વિસ્તારમાં વારંવાર જહાજો પર હુમલો કર્યો છે. જેના કારણે કોમર્શિયલ જહાજોને લાંબા રૂટની મુસાફરી કરવી પડે છે. આગામી સમાઝમાં લાલ સમુદ્ર ક્ષેત્રમાં ચાલી રહેલી કટોકટી અને વેપાર અને લોજિસ્ટિક્સ પર તેની અસરની સમીક્ષા વડા પ્રધાન કાર્યાલય (પોએમઓ) કરે તેવી શક્યતા છે તેમ આ બાબતથી વાકેફ સુસ્તોએ જડાયું હતું. વાણિજ્ય વિભાગના વરિ અધિકારીઓએ આ મુદ્દે આગામી સમાઝમાં વાંપ્યાલયના અધિકારીઓને મળી તેવી શક્યતા છે. જો કે, વધતી ભાડા અને વીમા ખર્ચને કારણે નિકાસકારોને કોઈ ટેકો કે પ્રોત્સાહન મળવાની લાલ કોઈ શક્યતા નથી. આ સમાહની શરૂઆતમાં વાણિજ્ય મંત્રાલયે અન્ય મંત્રાલયોના અધિકારીઓ સાથે એક વેકફ્કમાં ચર્ચા કરી હતી. ઈરાન સમર્થિત યમનના હુંચી બળવાળોએ લાલ સમુદ્રના વિસ્તારમાં વારંવાર જહાજો પર હુમલો કર્યો છે. જેના કારણે આ વિસ્તારમાં કાર્યાલય (પોએમઓ) કરે તેવી શક્યતા છે તેમ આ બાબતથી વાકેફ સુસ્તોએ જડાયું હતું. વાણિજ્ય વિભાગના વરિ અધિકારીઓએ આ મુદ્દે આગામી સમાઝમાં વાંપ્યાલયના અધિકારીઓને મળી તેવી શક્યતા છે. જો કે, વધતી ભાડા અને વીમા ખર્ચને કારણે નિકાસકારોને કોઈ ટેકો કે પ્રોત્સાહન મળવાની લાલ કોઈ શક્યતા નથી. આ સમાહની શરૂઆતમાં વાણિજ્ય મંત્રાલયે અન્ય મંત્રાલયોના અધિકારીઓ સાથે એક વેકફ્કમાં ચર્ચા કરી હતી. ઈરાન સમર્થિત યમનના હુંચી બળવાળોએ લાલ સમુદ્રના વિસ્તારમાં વારંવાર જહાજો પર હુમલો કર્યો છે. જેના કારણે આ વિસ્તારમાં સંકટથી બચવા માટે કોમર્શિયલ જહાજોને લાંબા રૂટની મુસાફરી કરવી પડે છે. આને કારણે, નૂરની કિમતમાં વધારો થયો છે, કારણ કે કેપ ઓફ ગુડ હોપ દ્વારા પરિવહનનો સમય લગભગ ૨૦ દિવસ વધ્યો ગયો છે. પરિવહન ખર્ચમાં વધારો થયું વીમા પ્રિમિયમમાં પણ વધારો થયો છે. પરિવહન ખર્ચમાં વધારાને કારણે ઊર્જાના ભાવમાં વધારો થયું શકે છે.

લાલ સમુદ્ર મહત્વપૂર્ણ રૂટ છે કારણ કે તે કન્ટેનરની વૈશ્વિક ડિલાયલના ૩૦ ટકા અને વૈશ્વિક વેપારમાં ૧૨ ટકા હિસ્સો ધરાવે છે. યુરોપ સાથેનો ભારતનો ૮૦ ટકા વેપાર આ માર્જ પરકરી પસરા થાયું. આ નિકાસ અસર ડિસેમ્બરના વેપાર ડેટામાં દેખાતી નથી, પરંતુ સરકાર હું નિકાસ અને આયાત પર તેની અસરને નજીકીય જોઈ રહી છે.

પત્રાવળી-૩૨

પ્રિય દેવિકાબહેન અને પત્રાવળીના મિત્રો,

તમારા સૌની મૌન વિરોણી વાતો વાંચવાની મજા આવી. એમાં ઘણું તથ્ય છે. આજે એ જ વિષયને થોડી જુદી રીતે આગળ વધારું.

એ સ્વાભાવિક છે, વધતી જતી સમજા જીવનને મૌન તરફ લઈ જાય. મૌનમાં શબ્દો ના નીકળે એ પણ સાચું, પરંતુ મિત્રો, પત્રાવળી સામે હોય તો મોહું તો ખોલવું જ રહ્યું ને?

અધારી મેધ, શ્રાવણના સરવરિયાં... પછી તો પૂછવું જ શું? ભજિયાં, દાખલવાં ખાવાનું મન થાય. પેટાં આગ લાદો જ, જઠરાંન પ્રજજાવલિથાય અને લાયયંબો બોલાવલો પડે. હા, શબ્દોથી જે અગન લાગે તેને ઓલવવા હજુ સુધી વિશ્વમાં કોઈ બંબો શોધાપો નથી. માત્ર મૌન જરૂરી છે. આ ‘બંબો’ શબ્દે મારું બાળપણ જીવંત કરી દીધું, હું અમદાવાદની પોળમાં જન્મેલી. યાદ આવે છે, પોળના ઘરના ચોકમાં મૂકેલો તંબાનો ચક્કયક્તો બંબો.

દાઢી વહેલી સવારે બંબાના વચ્ચા નાળામાં કોલસા નાખતી અને તેના પર ઘાસેટું પોતું નાંખી તેને પેટાવની. થોડી વારમાં બંબો ભડકડ સળગતો. પાણી ગરમ થતું. ચક્કયક્તીએ એક વ્યક્તિ ગરમ પાણી ભરે એટલે ઉપરથી બીજું પાણી ઉમેરાતું. બંબો ચોકમાં રાખતાં જેથી તેનો ધૂમાડો ઉપર જતો. ઘરમાં બાર જણ રહેતાં તોય બધાંને આ બંબો ગરમ.

પત્રાવળી

સંપાદકો:
જગતકિશાર વ્યાસ,
પ્રોત્સાહન દ્વારા
દ્વારા દ્વારા

કલ્યાણ રદ્દું

આ બંબો એ મોર્ટન ગીજરનું રૂપક કહેવાય. ગામડાયાં ઘરના ફળિયામાં બંબો રહેતો. તેમાં કોલસાને બદલે સણી, સાંટિકાં, લાકડાનો વહેર, છાણાં, વગેરે ઈંધણા નાંખીને આગ પેટાવતાં અને પાણી ગરમ કરતાં. કદાચ એટલે જ એ ગીતનું સર્જન થયું હતો, ‘ઈંધણાં વિશ્વા ગઈ’ તી મોરી સહિયર પ.

‘બંબો’ જ્ઞાન જમાનામાં લક્જરી ગણાતો. ભવિષ્યમાં જ્ઞારે વીજાળીનો અધિત વર્તાશી તારે ‘બંબો’ પુનર્જન્મ લે તો નવાઈ નહીં!

મારા સાસરે પણ મેં બંબો વાપર્યો છે. સમય જતાં અમારા દીવાનખંડના એક ખૂણામાં ત્રણ પાણીની પિતાજી ઘોડી પર તાંબાના બંબાને ચણકાવીને તેના ભૂંગળામાં મેં ફૂલોથી સજાવટ કરી હતી. નવી પેઢી માટે તો ‘બંબો’ એક એન્ટિક પીસ ગણાય. થોડા સમય પહેલાં યુ. એસ. માં એક દિવાળી પાર્ટીમાં જવાનું થયું. ડ્રીન્સ-સ્ટાર્ટરથી પાર્ટી શરૂ થઈ. હું જોઈ રહી હતી ત્યાં પડેલા કટેનરને, જેમાંથી લોકો જલસામાં ‘ડ્રિંક’ ભરી રહ્યા હતા. એ કટેનર હતું, નાની સાઈઝનો ‘બંબો’. ‘આલ્કોલોલિક ડ્રિંક’ તો હું પીતી નથી છાતાં તેના નાનમાંથી જલસ ભરવાનું મન થઈ જ ગયું. ‘દંડો બંબો’ વચ્ચેના નાળામાં બરફ ભરેલો અને આજુબાજુ થીયર.

મારી કામવાળી ઘરની બધારની પાણીની ટાંકીના નગને

અને હેંડપંપને પણ બંબો કહેતી હતી. દુકાળના ટિવસોમાં ગામ બહાર બંબો આવતો અને ગામના લોકો, ગોલો કે બેડાં લઈને પાણી લઈ આવતા તે ક્યાં અજાણું છે?

લાયબંબો એટલે આગનો બંબો એટલે કે ફાયરટ્રક. ફાયરસ્ટેન, ફાયરમેન, ફાયરબિગેડ શબ્દો નાનાં બાળકોને પણ કેટલા પ્રિય હોય છે! આપણે રમત રમતાં, ‘દુગર ઉપર આગ લાગી, દોડો રે ભાઈ દોડો પ’ આજે પણ કાંચાં આગ લાગે તો રસતા પર જતા લાયબંબાને સૌંદર્ય કરી આપવો પડે છે.

ગુજરાતી જોડાંકોશ પ્રમાણે ‘બંબો’ શબ્દ અરબી શબ્દ ‘બંબો’ અને પોર્ટૂગીસ શબ્દ ‘પોમ્પો’ પરથી આવ્યો છે. પ્રાચીન ગીજર બનીને બંબો પોતે ગરમ થઈને પાણી પૂર્ણ પાડતો હતો, તો વળી બંબો આગ લોલવાનું કામ પણ કરે છે.

અરે! મજાની વાત તો એ બની કે મારા પતિના દુખાનામાં એક પેશનાં આવેલ, એપેટ બતાવીને કહે, “આ બંબાનામાં આગ લાગી છે, બદુ બળતરા (એસિડિટી) થાય છે. ડોક્ટર કંઈક કરો ને! આજરે તો વેશનાર જ રહે છે ને આ બંબાનામાં”

અને ડોક્ટરે શું કહું, બધર